

Nr 86.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1930 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och staden Kristianstad.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 14 februari 1930 dagtecknad proposition, nr 89, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, förslagit riksdagen att dels godkänna i berörda statsrådsprotokoll omförmälda den 6 och den 19 november 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt staden Kristianstad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse; dels ock medgiva, att den rätt, kronan må äga till den mark, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 maj 1833 av Kristianstads stads- och garnisonsförsamlingar tagits i bruk för begravningsplats, utan vederlag överlåtes å Kristianstads stadsförsamling ävensom att kronan avsäger sig anspråk på vederlag, i den mån sådant ej må hava utgått, för den genom nämnda beslut gjorda upplåtelsen av samma mark.

Nämnda överenskommelse är såsom bilaga fogad vid detta utlåtande.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet inledningsvis anfört följande.

»Sedan 1902 års riksdag beviljat anslag, bland annat, till uppförande av byggnader för inrymmande av sex nya batterier av Vendes artilleriregemente, förordnade Kungl. Maj:t, efter i ärendet verkställd utredning, genom brev den 10 september 1903, att dessa batterier skulle i mån av deras uppsättande förläggas till Kristianstad, varjämte Kungl. Maj:t, med antagande av ett utav stadsfullmäktige i Kristianstad lämnat anbud om upplåtelse av mark m. m. för nytt kasernetablissemang, bemyndigade arméförvaltningens fortifikationsdepartement att i enlighet därmed sluta avtal med staden. I anledning härav träffades mellan fortifikationsdepartementet och staden Kristianstad ett den 7 och den 25 november 1903 dagtecknat avtal, vilket torde få fogas såsom bilaga (Bil. B) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Enligt ett den 15 och den 28 februari 1908 dagtecknat kontrakt mellan fortifikationsdepartementet, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, samt Kristianstads stads drätselkammare, å stadens vägnar, har staden till kronan

upplåtit mark att användas till plats för kasernetablissemang och övningsfält m. m. för Norra skånska infanteriregementet ävensom i övrigt åtagit sig vissa förpliktelser gentemot kronan i anledning av detta regementes förläggning till staden. Berörda kontrakt torde även få fogas såsom bilaga (Bil. C) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende. Den 24 juli 1919 har mellan kronan och staden slutits ett avtal, innefattande vissa ändringar i och tillägg till 1908 års kontrakt.

Vidare har staden — som jämlikt kungl. brev den 4 april 1873 fått till sig på vissa villkor med nyttjanderätt upplåtet ett kronan tillhörigt markområde för anläggning av ett vattenverk — genom ett mellan fortifikationsdepartementet och staden den 15 november 1924 träffat avtal tillförsäkrats att fortfarande med nyttjanderätt disponera denna s. k. vattenverkstomt, så länge tomten användes för vattenverket. Detta avtal reglerar dessutom grunderna för beräkandet av det pris, kronan har att erlagga för till truppförbanden i staden levererat vatten. Transumt av avtalet torde få fogas såsom bilaga (Bil. D) vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Sedan vid 1925 års riksdag beslut fattats rörande försvarsväsendets omorganisation, har kasernkommittén inlett förhandlingar med staden Kristianstad i syfte att träffa uppgörelse angående den ersättning, som borde tillkomma staden i anledning av de genom omorganisationen inträdda förändringarna i fråga om truppförläggningen till staden. Dessa förhandlingar, för vilka kommittén i skrivelse den 25 november 1929 lämnat närmare redogörelse, hava lett till avslutandet av en den 6 och den 19 november 1929 dagtecknad överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt staden Kristianstad, å andra sidan. Ifrågasvarande överenskommelse torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Kasernkommittén har därjämte i sin nyssnämnda skrivelse hemställt, att i sammanhang med omförmälda ersättningsfrågas avgörande till prövning måtte upptagas spörsmålet om avstående till Kristianstads stadsförsamling av all den rätt, kronan eventuellt kunde äga till den mark, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 maj 1833 tagits i anspråk för begravningsplats av Kristianstads stads- och garnisonsförsamlingar, så ock till vederlag för sagda mark.»

Sedan departementschefen härefter redogjort för den av kasernkommittén verkställda utredningen och omförmälda förslag till överenskommelse ävensom arméförvaltningens yttrande i ärendet, har departementschefen för egen del anfört följande.

»Såsom av kasernkommitténs utredning framgår, har staden Kristianstad fullgjort betydande prestationer för ordnandet av militärförläggningarna i staden. I betraktande härav anser jag det skäligt, att staden erhåller någon gottgörelse med anledning av de minskningar i avseende å organisationen av de till staden förlagda regementena, som genomförandet av 1925 års härordningsbeslut innebär.

Vid övervägande av frågan om sättet för beredande av vederlag åt staden har jag i likhet med arméförvaltningen icke funnit anledning till erinran mot de förslag härutinnan, som innefattas i den av kasernkommittén under förbehåll av statsmakternas godkännande med staden träffade överenskommelsen. Jag finner mig därför böra förorda, att förslagsöverenskommelsen biträdes från kronans sida.

Enligt förslagsöverenskommelsen skall, bland annat, den s. k. Laboratorietomten, varå byggnader för Vendes artilleriregementes ammunitionsförråd äro belägna, överlätas till staden, med rätt för staden att tillträda fastigheten den 1 juli 1935. Såsom redan nämnts, nödvändiggör den avsedda överlåtelsen, att nya förrådsbyggnader uppföras å annan plats före nyssberörda tidpunkt. Framhållas bör emellertid, att en flyttning av förrådsanläggningarna från Laboratorietomten under alla förhållanden torde inom en nära framtid bliva ur säkerhetssynpunkt påkallad, sedan den kringliggande trakten blivit alltmera bebyggd med bostadshus.

Arméförvaltningen har i annat sammanhang framställt förslag om uppförande av nya byggnader för Vendes artilleriregementes tyganstalt, och hava kostnaderna härför beräknats till 250,000 kronor. Enligt detta förslag skulle tyganstaltens förrådsanläggningar förflyttas till det för truppförbanden i Kristianstad gemensamma övningsfältet vid Näsby. Som emellertid vissa enligt mitt förmenande befogade erinringar kunna göras mot förslaget i vad avser platsen för byggnadernas uppförande, synes frågan böra underkastas ytterligare utredning. Jag är därför icke nu i tillfälle att framlägga några mera definitiva beräkningar av kostnaderna för det planerade byggnadsföretaget. Då staden enligt förslagsöverenskommelsen icke skall äga att tillträda Laboratorietomten förrän den 1 juli 1935, torde det kunna anstå till ett kommande år med avlåtande till riksdagen av framställning om anvisande av medel för här ifrågavarande ändamål.

Vad slutligen angår kasernkommitténs förslag, att kronan måtte till Kristianstads stadsförsamling avstå den rätt, kronan möjligen kan äga till den mark, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 maj 1833 av Kristianstads stads- och garnisonsförsamlingar tagits i anspråk för begravningsplats, ävensom till vederlag för sagda mark, finner jag mig, med hänsyn till vad kommittén härutinnan anfört, böra tillstyrka, att framställning i sådant syfte göres hos riksdagen.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må

a) godkänna i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 14 februari 1930 omförmälda den 6 och den 19 november 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt staden Kristianstad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse;

b) medgiva, att den rätt, kronan må äga till den mark, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 maj 1833 av Kristianstads stads- och garnisonsförsamlingar tagits i bruk för begravningsplats, utan vederlag överlåtes å Kristianstads stadsförsamling ävensom att kronan avsäger sig anspråk på vederlag, i den mån sådant ej må hava utgått, för den genom nämnda beslut gjorda upplåtelsen av samma mark.

Stockholm den 1 april 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *E. J. G. Rosén, K. V. Rydén, E. A. Lundell, C. G. V. Hammar skjöld* och *D. A. Petrén*;
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, O. Nilsson* i Örebro, *S. Persson* i Fritorp, *J. Jönsson* i Revinge, *J. E. Andersson* i Ovanmyra och *C. J. Högström*.

Reservation

av herrar *Widell, Rosén, Lundell, Hammar skjöld, Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Andersson* i Ovanmyra, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet kan för sin del icke finna den föreslagna överenskommelsen vara ur kronans synpunkt tillfredsställande. Särskilt frågan om den s. k. Laboratorietomtens avstående till staden synes böra göras till föremål för ytterligare förhandlingar för ernående av bättre villkor för kronan. Utskottet vill för övrigt framhålla, att innan fullständig utredning föreligger rörande kostnaderna och platsen för återuppförandet av de militära anläggningar, som nu finnas å nämnda tomt, något beslut överhuvudtaget icke synes böra av riksdagen fattas i denna fråga.

Vidare är att märka, att till grund för överenskommelsen lagts en beräkning av stadens uppoffringar såsom militär förläggningssort, vilken beräkning enligt utskottets mening icke kan godkännas. Sålunda måste det förefalla oriktigt, att i beräkningen upptagits en sådan utgift som kostnaderna för inkorporering av Näsby, 60,000 kronor. Ej heller synas hava bort medtagas kostnaderna för anläggning av vatten- och gasledningar.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke må av riksdagen bifallas.»

Bilaga.

Med anledning av att Vendes artilleriregemente och Norra skånska infanteriregementet jämlikt 1925 års beslut i försvarsfrågan från och med den 1 januari 1928 erhållit förändrad organisation, träffas härmed mellan Kungl. Maj:ts och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena, samt staden Kristianstad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

Kronan skall utan vederlag till staden överlåta följande markområden, vilka å de av stadsingenjören i Kristianstad och överlantmätaren i Kristianstads län år 1929 upprättade, härvid fogade kartorna litt. A—D betecknats med grön kantfärg, nämligen:

1) stadsägan nr 596 eller den s. k. Laboratorietomten, innehållande i areal omkring 6,490 kvadratmeter;

2) den del av stadsägan nr 566, som utgöres av den utav kronan till staden med nyttjanderätt upplåtna s. k. vattenverkstomten, i areal innehållande omkring 5,432 kvadratmeter;

3) ett mellan Östra kasernområdet och Näsbychaussén beläget område om 7,125 kvadratmeter, utgörande del av stadsägan nr 561;

4) upplandningsskiftet litt. D., tillhörigt $13\frac{2}{3}$ jordfjärding nr 4 och 18 Näsby, utgörande landvinning vid Hammarsjöns sänkning och i areal innehållande 5 tunnland 4,3 kappland, å registerkartan betecknat bc;

5) stadsägan nr 583, i areal innehållande 356 kvadratmeter, som kronan förvärvat av staden genom bytesavtal den 3 december 1917.

§ 2.

De enligt § 1 överlåtna områdena, som staden icke redan besitter, äger staden tillträda den 1 oktober 1930, dock med undantag av den s. k. Laboratorietomten, som staden äger tillträda först den 1 juli 1935.

§ 3.

Staden förbinder sig att utlägga och för framtiden som allmän väg eller gata underhålla den del av det under § 1 3) överlåtna området vid Östra kasernen, som å förenämnda karta litt. B är beläget inom linjerna a—b—c—d—a.

Den övriga delen av det under § 1 3) överlåtna området får bebyggas endast för bostadsändamål, och därå uppförda byggnader må icke till någon del användas för kafé- och därmed likartad rörelse.

§ 4.

Staden skall utan vederlag till kronan överlåta följande staden och stadsförsamlingen nu tillhöriga områden vid och i Areslövssjön, å bifogade av överlantmätaren E. Clausén år 1929 upprättade kartorna litt. E. och F. angivna och utgörande:

a) de å kartan litt. E. med grön färg och bokstaven n samt siffrorna 34, 35 och 36, 37 betecknade två områden, vilka, i areal innehållande 22.1 resp. 8.6 kappland, utgöras av stadsägorna nris 39, 40, 97 och 383;

b) de å kartan litt. F. med Ö6, Ö7, Ö8 och Ö9 betecknade vattenområden, vilka, i areal innehållande resp. 4.6569 hektar, 4.2495 hektar, 3.5386 hektar och 5.3024 hektar, utgöras av stadsägorna nris 38, 96 och 384, nris 39, 40, 97 och 383, nris 311, 312, 365 och 367 samt nris 94, 366 och 368.

De områden, som enligt denna paragraf skola av staden överlåtas å kronan, skall kronan äga tillträda den 1 oktober 1930.

§ 5.

Vardera parten skall uppbära den avkastning från de av honom förvärvade områdena, som belöper på tiden från och med tillträdesdagen, samt ansvarar för områdenas på samma tid belöpande skatter och onera.

Kronan och staden garantera ömsesidigt, att de av dem överlåtna områdena äro fria från alla gravationer.

§ 6.

Vardera parten betalar de avstyckningsförrättningar eller andra arealavmätningar, vilka erfordras för att parten skall erhålla lagfart å de av honom förvärvade områdena.

Vardera parten vidkännes likaledes alla övriga kostnader för lagfart å de av honom förvärvade områdena.

Vardera parten skall beträffande av honom överlåtet område tillhandahålla motparten kartor, lagfarts- eller äganderättsbevis å området, i den mån sådana kartor eller bevis innehåvas av överlåtare.

§ 7.

Staden befrias från och med den 1 juli 1930 från vidare erläggande av den s. k. servisersättning, som staden på grund av den staden för närvarande åliggande inkvarteringsbördan har att utgiva för personal vid Vendes artilleriregemente.

§ 8.

I de mellan arméförvaltningens fortifikationsdepartement för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Kristianstads drätselkammare för staden, å andra sidan, den 7/25 november 1903, den 15/28 februari 1908 och den 15 november 1924 ingångna avtalen om vattenleverans till de till staden förlagda regementena göras härmed följande ändringar och tillägg:

a) de i punkt 4 av 1924 års avtal meddelade bestämmelserna om skyldighet för kronan att från stadens vattenledningsverk taga vatten för särskilda delar av artilleriregementets etablissemang samt rätt för kronan att för levererat vatten åtnjuta viss rabatt, skola från och med den 1 juli 1930 upphöra att gälla, samt

b) staden skall vara skyldig att tillhandahålla de till staden förlagda truppförband och militära institutioner erforderlig vattenmängd för personal, hästar, byggnader m. m. till ett grundpris, ej överstigande vad av andra större avnämre betingas, därvid kronan för allt det förbrukade vattnet å sagda grundpris skall åtnjuta en rabatt av 12 $\frac{1}{2}$ %.

§ 9.

Staden förklarar sig icke hava några anspråk på ersättning i följd av de till staden förlagda regementenas förändrade organisation utöver vad som medgivits genom denna överenskommelse.

Av denna överenskommelse med tillhörande kartor äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt staden Kristianstad det andra exemplaret.

Stockholm den 19 november 1929.

För kasernkommittén:

JOHAN JÖNSSON.

/Sten Gröwall.

Kristianstad den 6 november 1929.

För Kristianstads stad:

B. J. JÖNSSON.

/Nils Kamph.